

NEDOSTATKY ZJIŠTĚNÉ PŘI KONTROLE POVOLOVÁNÍ ČISTÍREN ODPADNÍCH VOD S PROJEKTOVANOU KAPACITOU NAD 2000 EKVIVALENTNÍCH OBYVATEL NEBO S TECHNOLOGICKÝM ZAŘÍZENÍM PRODUKUJÍCÍM ODPADNÍ VODY V MNOŽSTVÍ VĚTŠÍM NEŽ $50 \text{ m}^3 \cdot \text{DEN}^{-1}$ VODOPRÁVNÍMI ÚŘADY S OHLEDEM NA ZÁKONNOU ÚPRAVU NA ÚSEKU OCHRANY VNĚJŠÍHO OVZDUŠÍ V ČESKÉ REPUBLICE

JOSEF ŽÁK, JOSEF ŠVELA, KAREL LÁBR

Ministerstvo životního prostředí, odbor výkonu státní správy VII, Česká republika

Abstrakt v rodném jazyce

Při kontrole procesu povolování čistíren odpadních vod s projektovanou kapacitou nad 2000 ekvivalentních obyvatel nebo s technologickým zařízením produkujícím odpadní vody v množství větším než $50 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$ obecnými stavebními úřady a vodoprávními úřady byly v České republice zjištěny nedostatky s ohledem na zákonnou úpravu na úseku ochrany vnějšího ovzduší.

Klíčová slova v rodném jazyce

Čistírny odpadních vod nad 2000 ekvivalentních obyvatel, technologické zařízení, správní delikt, pokuty, Česká inspekce životního prostředí, vodní zákon, zákon o ochraně ovzduší, nedostatky.

Abstract

In the Czech Republic, during supervision of the water management permission process of sewage treatment plants with projected capacities over 2000 equivalent inhabitants or with technology equipments producing sewage in quantities over 50 cubic metres per day some faults were discovered with regard to the Clear Air Act.

Key words

Sewage treatment plant over 2000 equivalent inhabitants, technology equipment, administrative tort, fines, the Czech Environmental Inspection, Water Act, Clear Air Act, faults.

V našem příspěvku bychom chtěli upozornit na problémy a nedostatky, které v současné době vznikají při povolování čistíren odpadních vod (dále jen ČOV) s projektovanou kapacitou nad 2000 ekvivalentních obyvatel (dále jen EO) nebo s technologickým zařízením produkujícím odpadní vody v množství větším než $50 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$ s ohledem na zákonnou úpravu na úseku ochrany vnějšího ovzduší.

Z provedených vrchních vodoprávních dozorů a z úřední praxe pracovníků odboru výkonu státní správy VII MŽP v Brně na celém úseku životního prostředí jsme zjistili, že obecné stavební úřady i speciální stavební úřady (vodoprávní úřady) v mnoha případech chybují v tom, že nevyžadují od žadatelů o výstavbu ČOV, aby předložili spolu se žádostí (mimo jiné závazné podklady) také jako závazný podklad pro územní řízení, stavební povolení ČOV a k uvedení stavby ČOV do trvalého či zkušebního provozu nezbytné souhlasy a povolení podle ust. § 17 odst. 1 zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů. Týká se to ČOV spadajících pro účely zákona o ovzduší do kategorie tzv. středních zdrojů znečišťování.

Konkrétně tak velmi často nevyžadují obecné stavební úřady předložení závazného stanoviska pro územní řízení k umístění stavby ČOV a vodoprávní úřady povolení orgánu ochrany ovzduší vydané ve správním řízení ke stavebnímu povolení ČOV a k uvedení stavby ČOV jak do zkušebního tak i trvalého provozu. Tyto závazné podklady vydává místně a věcně příslušný orgán ochrany ovzduší, kterým je od 1.1.2003 místně příslušný krajský úřad (dle ust. § 48 odst. 1 písm. r) zákona o ochraně ovzduší). Ten je také ve smyslu ust. § 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, dotčeným orgánem státní správy z hlediska ochrany vnějšího ovzduší, s nímž musí stavební úřady postupovat ve vzájemné součinnosti. Příslušný krajský úřad vydává shora uvedená závazná stanoviska a povolení s podmínkami ochrany vnějšího ovzduší na základě žádosti investora, provozovatele nebo projektanta spolu s dokumentací stavby ČOV podle citovaného § 17 zákona o ochraně ovzduší. Zde je nutno znovu upřesnit, že toto ustanovení se však netýká úplně všech povolených ČOV, ale pouze ČOV spadajících svou projektovanou kapacitou pro účely zákona o ovzduší do kategorie tzv. ostatních stacionárních středních zdrojů znečišťování vnějšího ovzduší.

Podle platných právních předpisů na úseku ochrany ovzduší se ostatními stacionárními středními zdroji znečišťování ovzduší stávají ČOV s projektovanou kapacitou pro více než 2000 EO. Je to podle ust. § 4 odst. 12 a § 55 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší dáno bodem 6.9 části II. přílohy č. 1 k nařízení vlády č. 615/2006 Sb., o stanovení emisních limitů a dalších podmínek provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší. Do této kategorie spadají rovněž i zařízení ČOV určená pro provoz technologií produkujících odpadní vody nepřevoditelné na EO v množství vyšším než $50 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$ (např. dekontaminační stanice, chemické ČOV, čistírny průmyslových odpadních vod atd.). Nařízení vlády č. 615/2006 Sb. je účinné od 1.1.2007.

Podle vodního zákona se tato ustanovení zákona o ochraně ovzduší tedy týkají povolování ČOV jak u vodoprávních úřadů obcí s rozšířenou působností, tak i vodoprávních úřadů krajských úřadů (pro ČOV s kapacitou nad 10 000 EO).

Chtěli bychom připomenout, že obdobné povinnosti na úseku ochrany vnějšího ovzduší platily již za předchozího nařízení vlády č. 353/2002 Sb., kterým se stanovovaly emisní limity a další podmínky provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, účinného od 2.7.2002 do 1.1.2007. Ve znění bodu 6.11. přílohy č. 1 tohoto předchozího nařízení vlády měla ČOV charakter středního zdroje znečišťování ovzduší již při projektované kapacitě 500 a více EO nebo při provozu technologií produkujících odpadní vody nepřevoditelné na EO v množství větším než $50 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$.

Dále musíme rovněž poznamenat, že i u stávajících ČOV při změnách využívání jejich technologického zařízení, při změnách surovin, druhů odpadu nebo paliv (kdy rozhodování o těchto změnách není spojováno se stavebním řízením) je rovněž legislativní povinností vyžádat si povolení orgánu ochrany ovzduší, a to podle ust. § 17 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně ovzduší.

Co se stane v případě, pokud by stavební a vodoprávní úřady u stavby ČOV zahrnuté podle své kapacity do kategorie středních zdrojů znečišťování ovzduší nebo při změně takového zdroje stávajícího rozhodly ve věci bez závazných zákonných podkladů na úseku ochrany vnějšího ovzduší (tj. souhlasů nebo povolení podle ust. § 17 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší)? Tento nesprávný úřední postup zapříčiní, že provozovatelům ČOV budou hrozit sankce od České inspekce životního prostředí podle ust. § 40 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně ovzduší. Konkrétně:

- za chybějící závazné stanovisko pro územní řízení k umístění stavby podle § 17 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně ovzduší pokuta ve výši od 20 000,-Kč až do 10 000 000,-Kč

- za provozování ČOV bez povolení orgánu ochrany ovzduší dle § 17 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně ovzduší, včetně absence povolení ke změně u ČOV, rovněž pokuta od 20 000,-Kč až do 10 000 000,-Kč
- také za uvedení stavby ČOV do zkušebního či trvalého provozu bez povolení orgánu ochrany ovzduší dle § 17 odst. 1 písm. d) zákona o ochraně ovzduší pokuta od 20 000,-Kč až do 10 000 000,-Kč.

Přitom ve znění § 40 odst. 15 zákona o ochraně ovzduší se u jednoho provozovatele při souběhu porušení více povinností podle tohoto zákona pokuty za jednotlivá sankcionovaná porušení zákona sčítají.

Na závěr pro úplnost informace doplňujeme, že s provozem ČOV v kategorii ostatního stacionárního středního zdroje znečišťování ovzduší spojuje zákon o ochraně ovzduší také tyto další základní povinnosti:

- Podle ust. § 11 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně ovzduší povinnost uvést do provozu a provozovat ČOV v souladu s podmínkami ochrany ovzduší uvedenými v povolení orgánu ochrany ovzduší. Podmínky povolení dotčeného orgánu z hlediska ochrany vnějšího ovzduší (krajského úřadu) se ve smyslu § 4 odst. 5 stavebního zákona stávají součástí výrokové části rozhodnutí stavebního úřadu.
- Podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně ovzduší je povinností provozovatele dodržovat emisní limity. U ČOV jen v případě, kdy orgán ochrany ovzduší (příslušný krajský úřad) ve svém povolení dle § 17 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší anebo dodatečně ve zdůvodněném případě správním rozhodnutím obecné emisní limity stanoví (§ 9 odst. 4 zákona o ochraně ovzduší).
- U ČOV není s výjimkou pachových látek dána povinnost měřit znečišťující látky (pokud nejsou orgánem ochrany ovzduší stanoveny obecné emisní limity). U pachových látek je však podle nové pachové vyhlášky č. 362/2006 Sb., o způsobu stanovení koncentrace pachových látek, přípustného obtěžování zápachem a způsobu jejich zjišťování, účinné od 1.8.2006, určena povinnost také pro čistírny městských odpadních vod s projektovanou kapacitou 2000 a více EO a pro čistírny průmyslových odpadních vod zpracovávající odpadní vody v množství větším než $50 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$ z procesů emitujících sulfan nebo amoniak nebo chlor zajistit měření koncentrací pachových látek autorizovanou měřicí skupinou. Toto měření musí být u stávajících ČOV (splňujících ze zákona o ochraně ovzduší parametry středního stacionárního zdroje znečišťování) zajištěno v termínu do 1. 8. 2009; jak ve znění § 2 odst. 1 vyhlášky č. 362/2006 Sb., určuje část C přílohy k této vyhlášce, vydané na základě zmocnění § 10 odst. 2 zákona o ochraně ovzduší.
- U nových ČOV a při změnách u stávajících ČOV, charakteru středního zdroje znečišťování ovzduší, je nezávisle na měření podle předchozího odstavce povinností zajistit ve znění § 2 odst. 2 uváděné vyhlášky autorizované měření koncentrace pachových látek u výše uvedených ČOV ve lhůtě tří měsíců ode dne:
  - daného ve výše uváděném povolení orgánu ochrany vnějšího ovzduší dle § 17 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší,
  - změny u ČOV, kde bylo nutné povolení dle § 17 odst. 2 zákona o ochraně ovzduší,
  - zásahu do konstrukce ČOV nebo jejího vybavení, s vlivem na koncentraci pachů.
- Podle § 11 písm. e) zákona o ochraně ovzduší vede provozovatel ČOV průběžnou provozní evidenci, zpracovává a ohlašuje souhrnnou roční provozní evidenci příslušnému orgánu ochrany ovzduší ve smyslu § 22 vyhlášky č. 356/2002 Sb., kterou se stanoví

seznam znečišťujících látek, obecné emisní limity, způsob předávání zpráv a informací, zjišťování množství vypouštěných znečišťujících látek, tmavosti kouře, přípustné míry obtěžování zápachem a intenzity pachů, podmínky autorizace osob, požadavky na vedení provozní evidence zdrojů znečišťování ovzduší a podmínky jejich uplatňování, ve znění pozdějších předpisů. U středních zdrojů znečišťování ovzduší se souhrnná provozní evidence předkládá příslušné obci s rozšířenou působností, výhledově pak bude předkládána prostřednictvím centrální ohlašovny Ministerstva životního prostředí.

- Podle § 11 písm. t), ve vazbě na ustanovení § 5 odst. 7 a odst. 9 zákona o ochraně ovzduší, provozovatel ČOV zpracovává a realizuje plán snížení emisí pachových látek ve lhůtě a na dobu stanovenou orgánem ochrany ovzduší, jímž je příslušný krajský úřad (§ 48 odst. 1 písm. i) zákona o ochraně ovzduší.
- Podle § 11 odst. 2 zákona o ochraně ovzduší se provozovatelů ČOV s charakterem středního zdroje znečišťování ovzduší také týká povinnost vypracovat ve lhůtě stanovené krajským úřadem provozní řád ČOV z hlediska ochrany ovzduší a předložit jej ke schválení krajskému úřadu (včetně schvalování změn), jak stanoví § 4 odst. 2 nařízení vlády č. 615/2006 Sb.
- Podle § 19 odst. 8 zákona o ochraně ovzduší poplatky za znečišťování ovzduší nejsou u ČOV ukládány, pokud krajský úřad ve správním řízení nestanovil pro konkrétní ČOV obecné emisní limity.

ZÁVĚR

Do povědomí odborné veřejnosti a do správní praxe obecných stavebních úřadů a speciálních stavebních úřadů (vodoprávních úřadů) je nutno v současné době zavést pojem „střední stacionární zdroj znečišťování vnějšího ovzduší“ ve spojitosti s vybranými „vodními díly“ jako jsou ČOV s projektovanou kapacitou pro více než 2000 EO anebo technologická zařízení, určená pro provoz technologií produkujících odpadní vody nepřevoditelné na EO v množství větším než $50 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$.

Literatura:

- Hendrych D.: Správní právo – obecná část, Praha, C.H. BECK/SEVT, 1994, 359 str. ISBN 80-7049-069-1.
- Damohorský a kol.: Právo životního prostředí, Praha, C.H. BECK, 2003, 511 str. ISBN 80-7179-747-2.
- Pekárek a kol.: Právo životního prostředí – 2. díl, Masarykova univerzita, 2006, 379 str., ISBN 80-210-3978-7.

Kontaktní údaje na autora – email:

josef.zak@mzp.cz, josef.sevela@mzp.cz, karel.labr@mzp.cz